

História TJ Sokol v Malackách

13.4.2026 - | Mesto Malacky

Oslovujú sa „brat“ a „sestra“, zdravia sa „Nazdar!“ - to je asi prvé, čo každému napadne v súvislosti s organizáciou Sokol. Jej história je veľmi bohatá a zaujímavá. Téma Telocvičná jednota Sokol v Malackách sa venoval ďalší diel cyklu Stretnutie s históriou. Prednášky pripravili bývalý starosta Sokolskej únie Slovenska Vladimír Holčík a historik Martin Macejka.

História Sokola na našom území sa začala písať 16. februára 1862, keď bola založená Tělocvičná jednota Pražská. Jej základnými princípmi boli demokracia, vlastenectvo a slovanská vzájomnosť. Na čele stál doktor Miroslav Tyrš, absolvent štúdia filozofie, histórie a estetiky na Karlovej univerzite.

Tělocvičná jednota vyznávala antický ideál kalokagatie, teda harmónie človeka po stránke duševnej, morálnej a fyzickej. Členovia jednoty sa hneď od začiatku venovali rozsiahlej kultúrnej a spoločenskej činnosti.

Sokol v Malackách

Do roku 1918 mali Malačania viac-menej individuálne kontakty s českým prostredím, boli to najmä rodiny Dérerovcov a Fridrichovcov. Sokol v Malackách vznikol na schôdzi v hostinci u Konečného v apríli 1919 a jeho prvým starostom sa stal učiteľ Vojtech Fraas.

V máji toho istého roku bolo v Malackách sadenie lipy slobody, ktoré sprevádzalo prvé verejné sokolské cvičenie. Na slávnosti bol prítomný aj člen vtedajšej československej vlády, minister s plnou mocou pre správu Slovenska Vavro Šrobár. Ďalšie veľké cvičenie bolo v roku 1921, aj za účasti sokolov z Rakúska.

V roku 1928 mali malackí sokoli 142 členov, o dva roky neskôr 169. Verejné cvičisko bolo na Bažantnici. Malacký Sokol organizoval okrem iného tzv. sobotné večierky (kombinácia prednášok a zábav), mali knižnicu (jej základom boli knihy ako dar od českých Sokolov) a v Besednom dome (dnešný Hotel Tatra) prevádzkovali kino Svetozor. Sokoli v Malackách organizovali činoherné aj bábkové divadelné predstavenia.

V roku 1931 sa Malačania dočkali novej sokolovne. Budova, ktorá stojí dodnes, bola postavená za rekordného pol roka a keďže v jej blízkosti tiekla Malina, v tejto lokalite sa dokonca uvažovalo aj o malom kúpalisku.

Súmrak Sokola prišiel koncom 30. rokov. Všetky telocvičné jednoty boli zrušené a ich budovy prevzala Hlinkova garda.

Sokolská jednota v súčasnosti obnovuje svoju činnosť aj v Malackách; patria pod **Bratislavskú sokolskú župu T. G. Masaryka** a organizujú rôzne športové turnaje. Zúčastnili sa na všesokolských zletoch v Prahe (2024) či v americkom Chicagu (2025). Vlani sa v Šport aréne konali Župné sokolské slávnosti. **Podujatie nadviazalo na tradíciu sokolských zletov, ktoré sa v našom regióne konali v medzivojnovom období. V Malackách boli naposledy v roku 1931 pri príležitosti slávnostného otvorenia sokolovne.**

TJ Sokol Malacky s radosťou prijme nových záujemcov.

FB: profil TJ Sokol Malacky

Mail: tjsokolmalacky@gmail.com

Instagram: [tjsokolmalacky](#)

TJ Sokol v Československu

Po I. svetovej vojne

Sokol bol najpočetnejšou telocvičnou a športovou organizáciou a mal obrovskú členskú základňu. Sokolovne (budovy, ihriská, kiná, divadlá), vznikali na celom území mladej Československej republiky. Ku koncu 1. ČSR mal Sokol cca 50-tisíc členov a 48 sokolovní, no v roku 1938 bola rozpustená.

II. svetová vojna

Sokol mal vysokú morálnu autoritu medzi obyvateľstvom, avšak ešte pred vojnou bol zakázaný. Asi 12-tisíc členov Sokola bolo zatknutých a mnohí z nich boli odvečení do koncentračných táborov. Popravených bolo 3400 z nich.

Po II. svetovej vojne

Sokol bol obnovený, avšak s nástupom komunizmu v Československu bol opäť zakázaný. Posledný sokolský zlet sa konal v roku 1948, na ktorom sa zúčastnila aj početná skupina z Malaciek. Komunisti sokolom zhabali majetok a ako náhradu vymysleli Československý zväz telesnej výchovy.

Súčasnosť

Po páde komunizmu bol Sokol znovu obnovený. a na našom území pôsobia dve úzko spolupracujúce organizácie: Česká obec sokolská a Sokolská únia Slovenska.

Dnešný Sokol na Slovensku sa orientuje najmä na mládež, všestrannú pohybovú činnosť, gymnastiku a atletiku.

Dr. Miroslav Tyrš: „*Tam svět se hne, kam síla se pohne.*“

K TJ Sokol Malacky sa viaže aj dychberúci a dobrodružný príbeh historickej vlajky. Jej strastiplnú cestu z histórie do súčasnosti prinesieme v niektorom z budúcich vydaní Malackého hlasu.

Z prezentácií V. Holčíka a M. Macejku a z článku Sokolská jednota v Malackách

(www.malackepohlady.sk) spracovala I. Pilzová.

Foto: TJ Sokol Malacky, archív Malackých pohľadov

<https://malacky.sk/historia-tj-sokol-v-malackach>